

Bruxelles, 18 martie 2024
(OR. en)

7065/24

Dosar interinstituțional:
2024/0054(NLE)

ENER 98
ENV 226
CLIMA 89
IND 108
RECH 88
COMPET 233
ECOFIN 245

ACTE LEGISLATIVE ȘI ALTE INSTRUMENTE

Subiect: RECOMANDARE A CONSILIULUI privind continuarea măsurilor
coordonate de reducere a cererii de gaze

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din ...

privind continuarea măsurilor coordonate de reducere a cererii de gaze

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 292 coroborat cu articolul 194 alineatul (2),

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

întrucât:

- (1) Prezenta recomandare urmărește să încurajeze statele membre să continue măsurile în curs de reducere a cererii de gaze, adoptate în temeiul Regulamentului (UE) 2022/1369¹, pentru a realiza o reducere cu 15 % a cererii de gaze în comparație cu perioada de referință 1 aprilie 2017-31 martie 2022. Prezenta recomandare urmărește, de asemenea, să încurajeze statele membre să continue să raporteze către Eurostat cu privire la reducerea cererii de gaze, inclusiv defalcarea consumului de gaze pe sectoare.
- (2) Regulamentul (UE) 2022/1369 a fost adoptat având în vedere criza aprovizionării cu gaze cauzată de agresiunea militară a Rusiei împotriva Ucrainei. Regulamentul urmărește reducerea în mod voluntar și, dacă este necesar, în mod obligatoriu, a cererii de gaze a Uniunii, facilitarea constituirii unor stocuri în depozitele de înmagazinare, limitarea volatilității prețurilor și asigurarea unei mai bune pregătiri în cazul unor viitoare întreruperi ale aprovizionării. Regulamentul a fost adoptat având în vedere necesitatea urgentă ca Uniunea să reacționeze prin măsuri temporare, într-un spirit de solidaritate între statele membre.

¹ Regulamentul (UE) 2022/1369 al Consiliului din 5 august 2022 privind măsuri coordonate de reducere a cererii de gaze (JO L 206, 8.8.2022, p. 1).

- (3) În temeiul Regulamentului (UE) 2022/1369, statele membre trebuiau să depună toate eforturile pentru a-și reduce consumul de gaze cu 15 %, mai întâi în perioada 1 august 2022-31 martie 2023 și, după ce Regulamentul (UE) 2023/706 al Consiliului² a prelungit aplicarea Regulamentului (UE) 2022/1369 , în perioada 1 aprilie 2023-31 martie 2024. În cazul în care măsurile voluntare de reducere a cererii s-ar fi dovedit insuficiente pentru a aborda riscul unui deficit grav de aprovizionare, Consiliul a fost împuternicit să declare, la propunerea Comisiei, o alertă la nivelul Uniunii, ceea ce ar declanșa o obligație de reducere a cererii. Statele membre au adoptat măsuri pentru a-și reduce cererea de gaze într-un spirit de solidaritate care au condus la reduceri efective ale cererii de gaze în întreaga Uniune de peste 15 %, în perioada august 2022-decembrie 2023.
- (4) În temeiul Regulamentului (UE) 2022/1369, până la 1 martie 2024, Comisia a efectuat o reexaminare a regulamentului având în vedere situația generală a aprovizionării cu gaze a Uniunii și a prezentat Consiliului un raport cu privire la principalele sale constatări.

² Regulamentul (UE) 2023/706 al Consiliului din 30 martie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2022/1369 în ceea ce privește prelungirea perioadei de reducere a cererii pentru măsurile de reducere a cererii de gaze și consolidarea raportării și a monitorizării punerii în aplicare a acestora (JO L 93, 31.3.2023, p. 1.

- (5) În raportul său, Comisia a concluzionat că, deși situația securității aprovizionării cu gaze s-a îmbunătățit datorită investițiilor specifice și unei serii de măsuri, inclusiv reducerea cererii în temeiul Regulamentului (UE) 2022/1369, situația generală a securității aprovizionării rămâne delicată. Piața mondială a gazelor rămâne tensionată și nu se preconizează nicio creștere semnificativă a capacităților de lichefiere la nivel mondial înainte de 2025-2027, în timp ce există în continuare alte riscuri care ar putea deteriora situația actuală în materie de securitate a aprovizionării. Comisia a concluzionat, de asemenea, că reducerea cererii a contribuit în mod semnificativ la eliminarea treptată a aproximativ 65 de miliarde de metri cubi de gaze provenind din Rusia în 2023, în principal în gospodării și în sectoarele industriale. În 2023, reducerea cererii a fost esențială pentru a termina iarna cu niveluri adecvate de stocare și pentru a oferi flexibilitatea necesară pe timpul verii pentru a îndeplini obligația de stocare de 90 % stabilită prin Regulamentul (UE) 2017/1938 al Parlamentului European și al Consiliului³.

³ Regulamentul (UE) 2017/1938 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2017 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010 (JO L 280, 28.10.2017, p. 1).

- (6) Episoadele recente de volatilitate semnificativă a prețurilor inclusiv în cursul verii și a toamnei anului 2023, când prețurile au crescut cu peste 50 % în câteva săptămâni, ca urmare a unor evenimente precum greva instalațiilor de export de gaz natural lichefiat (GNL) din Australia și perturbarea gazoductului Balticconnector, arată că prețurile de pe piață sunt în continuare susceptibile chiar și la șocuri relativ mici în ceea ce privește cererea și oferta. În astfel de condiții, teama de penurie a furnizării de gaze naturale poate declanșa reacții sistemice în întreaga Uniune, cu repercusiuni grave asupra prețurilor la energie. În plus, din cauza scăderii semnificative, în ultimul an, a importurilor de gaze transportate prin gazoducte din Rusia, disponibilitatea aprovizionării globale cu gaze a Uniunii a scăzut în mod considerabil în comparație cu condițiile anterioare crizei. În 2023, Uniunea a primit aproximativ 25 de miliarde de metri cubi de gaze provenind din Rusia prin conducte și aprovizionarea din Rusia a reprezentat doar 15 % din totalul importurilor Uniunii (gazoducte și GNL), comparativ cu 45 % în 2021.
- (7) Din cauza echilibrului strâns existent între cerere și ofertă, întreruperile aprovizionării cu gaze pot avea efecte semnificative asupra prețurilor la gaze și energie electrică și ar putea cauza prejudicii economiei Uniunii, afectând competitivitatea acesteia, și totodată pot avea efecte negative asupra cetățenilor și a întreprinderilor din Uniune. În acest scop, se recomandă continuarea reducerii coordonate a cererii de către statele membre, într-un spirit de solidaritate, printre altele pentru a permite reconstituirea capacităților de stocare într-un mod eficient și cu perturbări minime ale pieței, ceea ce, la rândul său, contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze în perspectiva iernii 2024-2025. Economii proactive și coordonate reduc riscul efectelor negative pe care un eventual deficit de gaze l-ar avea asupra competitivității industriilor Uniunii.

- (8) De la intrarea în vigoare a Regulamentului (UE) 2022/1369, nivelul de pregătire pe piața gazelor și securitatea aprovizionării Uniunii s-au îmbunătățit considerabil. Cu toate acestea, persistă riscuri pentru securitatea aprovizionării cu energie a Uniunii, întrucât situația globală de pe piața gazelor rămâne tensionată, iar prețurile depășesc în continuare nivelurile anterioare crizei. Respectiva situație este exacerbată de volatilitatea pieței care rezultă, de exemplu, din circumstanțe geopolitice tensionate, ilustrate în prezent, printre altele, de criza din Orientul Mijlociu și cea din Marea Roșie. Din cauza întreruperilor aprovizionării cu gaz și a tensiunilor înregistrate pe piață în ultimele luni, douăsprezece state membre se află încă la nivelul de alertă timpurie sau la nivelul de alertă definite în Regulamentul (UE) 2017/1938.
- (9) Posibilele dificultăți legate de securitatea aprovizionării sunt exacerbate de o serie de riscuri suplimentare, inclusiv de încetarea la 31 decembrie 2024 a acordului actual privind tranzitul prin Ucraina al gazelor provenind din Rusia, prin care, în 2023, au fost transportați aproximativ 14 miliarde de metri cubi de gaze. Alte riscuri includ o posibilă revenire a cererii asiatice de GNL, care ar reduce disponibilitatea pe piața mondială a gazelor, o iarnă 2024-2025 rece care ar putea duce la o creștere a cererii de gaze în Uniune cu până la 30 de miliarde de metri cubi, condiții meteorologice extreme care ar putea afecta stocarea energiei hidroelectrice și producerea energiei nucleare din cauza nivelurilor scăzute ale apelor, precum și creșterea ulterioară a cererii pentru producerea de energie pe bază de gaze. Riscuri suplimentare rezultă din posibile perturbări ale infrastructurilor critice, cum ar fi actele de sabotaj care au avut loc împotriva gazoductelor Nord Stream în septembrie 2022 sau perturbarea gazoductului Balticconnector în octombrie 2023, precum și din deteriorarea mediului geopolitic, în special în țările și regiunile relevante pentru securitatea aprovizionării cu energie a Uniunii, cum ar fi Ucraina și Orientul Mijlociu.

- (10) Piețele mondiale ale gazelor rămân tensionate și se preconizează că vor mai rămâne astfel pentru o perioadă de timp. Astfel cum a observat Agenția Internațională a Energiei (AIE) în Raportul său pe termen mediu privind gazele naturale din 2023, aprovizionarea cu GNL la nivel mondial a crescut doar modest în 2022 (cu 4 %) și în 2023 (cu 3 %). În raportul său privind Perspectivele energetice mondiale în 2023, AIE observă că echilibrul pieței se preconizează că va rămâne precar în viitorul apropiat până când vor deveni disponibile noi capacități de GNL, ceea ce este prevăzut să se întâmple în perioada 2025-2027.
- (11) Directivele (UE) 2023/1791⁴ și (UE) 2023/2413⁵ ale Parlamentului European și ale Consiliului recent adoptate vor contribui la atingerea obiectivelor de decarbonizare ale Uniunii și la reducerea structurală a cererii în viitorul apropiat, în conformitate cu evaluarea globală a COP28, care recunoaște necesitatea de a renunța la combustibilii fosili în sistemele energetice, într-un mod just, ordonat și echitabil. Deși măsurile pe care statele membre urmează să le adopte pentru a transpune directivele respective nu vor fi încă în vigoare în mare măsură în perioada aplicării prezentei recomandări, astfel de măsuri vor contribui la o reducere a cererii de gaze în anii ulteriori transpunerii respectivelor directive. Având în vedere că unele măsuri importante prevăzute în respectivele directive vor trebui să fie transpuse până cel mai târziu în octombrie 2025, este oportun să se recomande ca cererea de gaze să fie redusă în cursul perioadei de tranziție până la realizarea transpunerii respectivelor directive.

⁴ Directiva (UE) 2023/1791 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 septembrie 2023 privind eficiența energetică și de modificare a Regulamentului (UE) 2023/955 (JO L 231, 20.9.2023, p. 1).

⁵ Directiva (UE) 2023/2413 a Parlamentului European și a Consiliului din 18 octombrie 2023 de modificare a Directivei (UE) 2018/2001, a Regulamentului (UE) 2018/1999 și a Directivei 98/70/CE în ceea ce privește promovarea energiei din surse regenerabile și de abrogare a Directivei (UE) 2015/652 a Consiliului (JO L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

- (12) Reducerea cererii de gaze de către statele membre poate contribui în special la constituirea de stocuri în instalațiile de înmagazinare subterană, la asigurarea unor niveluri adecvate de securitate a aprovizionării pentru iarna 2024-2025 și la evitarea perpetuării deficitelor la constituirea stocurilor pentru iarna 2025-2026. Reducerea în continuare a cererii de gaze va contribui, de asemenea, la menținerea presiunii în sensul scăderii prețurilor, în beneficiul consumatorilor din Uniune și al competitivității industriale.
- (13) Recomandarea de a economisi gaze nu ar trebui să afecteze necesitatea de a adera la obiectivele de decarbonizare ale statelor membre. Prin urmare, prezenta recomandare nu ar trebui să descurajeze statele membre de la continuarea tranziției de la cărbune la gaze, de exemplu pentru producerea de energie electrică, în cazul în care o astfel de tranziție ajută statele membre să își atingă obiectivele de decarbonizare, astfel cum sunt prevăzute în planurile lor naționale integrate privind energia și clima, instituite în temeiul Regulamentului (UE) 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului⁶.

⁶ Regulamentul (UE) 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 663/2009 și (CE) nr. 715/2009 ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE și 2013/30/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 2009/119/CE și (UE) 2015/652 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului (JO L 328, 21.12.2018, p. 1).

- (14) Dispozițiile prezentei recomandări privind reducerea cererii continuă să recunoască circumstanțe specifice. Când decid măsuri de reducere a cererii de gaze, statele membre pot avea în vedere luarea în considerare a unor astfel de circumstanțe specifice, printre altele, prin diminuarea obiectivului recomandat de reducere a cererii de gaze în cazul în care un stat membru se confruntă cu o criză de energie electrică, astfel cum se menționează în Regulamentul (UE) 2019/941 al Parlamentului European și al Consiliului⁷. Un astfel de scenariu ar putea include o limitare proporțională cu o creștere semnificativă a utilizării gazelor pentru producerea de energie electrică, necesară pentru a se exporta semnificativ mai multă energie electrică către un stat membru învecinat, din cauza unor circumstanțe excepționale, cum ar fi disponibilitatea scăzută a energiei hidroelectrice sau a celei nucleare în statul membru în cauză ori într-un stat membru învecinat către care se exportă semnificativ mai multă energie electrică,

ADOPTĂ PREZENTA RECOMANDARE:

⁷ Regulamentul (UE) 2019/941 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iunie 2019 privind pregătirea pentru riscuri în sectorul energiei electrice și de abrogare a Directivei 2005/89/CE (JO L 158, 14.6.2019, p. 1).

1. Fără a aduce atingere obligațiilor ce le revin în temeiul Regulamentului (UE) 2017/1938, statelor membre li se recomandă să abordeze o situație care prezintă dificultăți în aprovizionarea cu gaze, în vederea garantării securității aprovizionării cu gaze a Uniunii, într-un spirit de solidaritate, printr-o mai bună coordonare, monitorizare și raportare cu privire la măsurile de reducere a cererii naționale de gaze.
2. În sensul prezentei recomandări, se aplică următoarele definiții:
 - (a) „consum de gaze” înseamnă furnizarea globală de gaze naturale pentru activitățile desfășurate pe teritoriul unui stat membru, inclusiv consumul final aferent gospodăriilor, industriei și producerii de energie electrică, dar excluzând, printre altele, gazele utilizate pentru umplerea depozitelor de înmagazinare, în conformitate cu definiția pentru „furnizarea, transformarea și consumul de gaze” utilizată de Comisie (Eurostat);
 - (b) „perioadă de referință” înseamnă perioada 1 aprilie 2017-31 martie 2022;
 - (c) „consum de referință de gaze” înseamnă volumul consumului mediu de gaze al unui stat membru în cursul perioadei de referință; pentru statele membre în care consumul de gaze a crescut cu cel puțin 8 % în perioada 1 aprilie 2021-31 martie 2022 în comparație cu consumul mediu de gaze din perioada de referință, „consumul de referință de gaze” înseamnă doar volumul consumului de gaze în perioada 1 aprilie 2021-31 martie 2022;
 - (d) „materie primă” înseamnă utilizarea neenergetică a gazelor naturale, astfel cum se menționează în cadrul calculării bilanțurilor energetice de către Comisie (Eurostat).

3. Statelor membre li se recomandă să își reducă consumul de gaze în perioada 1 aprilie 2024-31 martie 2025 (denumită în continuare „perioada de reducere”) cu cel puțin 15 % comparativ cu consumul lor mediu de gaze înregistrat în perioada de referință.
4. În scopul reducerii consumului de gaze în fiecare stat membru în cursul perioadei de reducere, se recomandă ca cererea de gaze să fie cu 15 % mai mică în comparație cu consumul de referință de gaze.
5. Prezenta recomandare nu se adresează unui stat membru al cărui sistem de energie electrică este sincronizat numai cu sistemul de energie electrică al unei țări terțe în cazul încetării sincronizării cu respectivul sistem al țării terțe și atât timp cât sunt necesare servicii de sistem energetic izolat sau alte servicii către operatorul de sistem de transport al energiei electrice pentru a asigura funcționarea sigură și fiabilă a sistemului energetic.
6. Prezenta recomandare nu se adresează unui stat membru atât timp cât statul membru respectiv nu este interconectat în mod direct la un sistem interconectat de gaze al oricărui alt stat membru.

7. În sensul obiectivului de reducere a cererii de gaze menționat la punctul 4, statele membre care decid măsuri de reducere a cererii de gaze pot avea în vedere luarea în considerare a circumstanțelor specifice prin:
- (a) deducerea din consumul de referință de gaze utilizat pentru calcularea obiectivului de reducere a cererii a volumului de gaze egal cu diferența dintre obiectivul lor intermediar pentru 1 august 2022 stabilit în Anexa 1a la Regulamentul (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului⁸ și volumul real de gaze înmagazinate la 1 august 2022, dacă și-au îndeplinit obiectivul intermediar până la data respectivă;
 - (b) deducerea din consumul de referință de gaze utilizat pentru calcularea obiectivului de reducere a cererii a volumului de gaze consumate ca materie primă în cursul perioadei de referință;
 - (c) ajustarea consumului de referință de gaze utilizat pentru calcularea obiectivului de reducere a cererii prin deducerea volumului creșterii consumului de gaze care rezultă din trecerea de la utilizarea cărbunelui la utilizarea gazului pentru sistemul centralizat de termoficare dacă această creștere este de cel puțin 8 % în perioada 1 august 2023-31 martie 2024 în comparație cu consumul mediu de gaze din perioada de referință și în măsura în care această creștere poate fi atribuită direct trecerii menționate;

⁸ Regulamentul (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor (JO L 173, 30.6.2022, p. 17)

- (d) diminuarea obiectivului de reducere a cererii cu 8 puncte procentuale, dacă interconectarea acestora cu alte state membre măsurată în capacitate tehnică fermă de export raportată la consumul lor anual de gaze din 2021 este mai mică de 50 % și dacă capacitatea liniilor de interconexiune către alte state membre a fost efectiv utilizată pentru transportul gazelor la un nivel de cel puțin 90 % în luna precedentă, cu excepția cazului în care respectivele state membre pot demonstra că nu a existat cerere și că a fost maximizată capacitatea, iar instalațiile lor interne de GNL sunt pregătite din punct de vedere comercial și tehnic să redirecționeze gazele către alte state membre până la volumele cerute de piață;
 - (e) diminuarea temporară a obiectivului de reducere a cererii pentru a atenua riscul pentru aprovizionarea cu energie electrică care ar putea avea ca rezultat o criză de energie electrică pe teritoriul acestora sau într-un stat membru învecinat în special dacă nu există alternative economice pentru înlocuirea gazului necesar pentru producerea de energie electrică fără a pune în pericol în mod grav securitatea aprovizionării. În cazul în care un stat membru decide să își diminueze obiectivul de reducere a cererii, se recomandă ca acesta să informeze Comisia cu privire la decizia sa și cu privire la motivele acesteia.
8. Măsurile alese de statele membre pentru reducerea cererii ar trebui să fie clar definite, transparente, proporționale, nediscriminatorii și verificabile.
9. Atunci când iau măsuri de reducere a cererii de gaze care afectează clienții, alții decât clienții protejați în sensul definiției de la articolul 2 punctul 5 din Regulamentul (UE) 2017/1938, statelor membre li se recomandă să respecte criterii obiective și transparente care țin seama de importanța economică a acestora, precum și, printre altele, următoarele elemente:
- (a) efectele unei perturbări asupra lanțurilor de aprovizionare care sunt esențiale pentru societate;

- (b) posibilele efecte negative resimțite în alte state membre, în special cele care afectează lanțurile de aprovizionare din sectoarele din aval care sunt esențiale pentru societate;
 - (c) eventualele prejudicii de lungă durată aduse instalațiilor industriale;
 - (d) posibilitățile de a reduce consumul și de a substitui produse în Uniune.
10. Atunci când decid măsuri de reducere a cererii de gaze, statelor membre li se recomandă să aibă în vedere măsuri de reducere a consumului de gaze în sectorul energiei electrice, măsuri de încurajare a înlocuirii combustibililor în industrie, campanii naționale de sensibilizare și obligații specifice de reducere a încălzirii și răcirii pentru a promova trecerea la combustibili din surse regenerabile și pentru a reduce consumul în sectorul industrial.
11. Statelor membre li se recomandă să informeze Comisia cu privire la măsuri de reducere a cererii de gaze care nu au fost încă notificate Comisiei în temeiul Regulamentului (UE) 2022/1369.
12. Statelor membre li se recomandă să continue monitorizarea punerii în aplicare a oricăror măsuri de reducere a cererii de gaze pe teritoriul lor și să raporteze Comisiei cu privire la consumul lor de gaze (în terajouli, TJ), prin intermediul Eurostat, cel puțin o dată la două luni și cel târziu până în a 15-a zi a lunii următoare.
13. Se recomandă ca rapoartele către Eurostat să includă o defalcare a consumului de gaze pe sectoare, inclusiv a consumului de gaze pentru următoarele sectoare:
- (a) consumul de gaze pentru producția de energie electrică și termică;

(b) consumul de gaze în industrie;

(c) consumul de gaze în gospodării și servicii.

14. În sensul punctului 2 literele (a) și (d) și punctelor 12 și 13 din prezenta recomandare, se consideră relevante definițiile și convențiile statistice stabilite în Regulamentul (CE) nr. 1099/2008 al Parlamentului European și al Consiliului⁹.

15. Comisiei i se recomandă să sprijine punerea în aplicare a acestei recomandări, împreună cu Grupul de coordonare pentru gaze înființat în temeiul articolului 4 din Regulamentul (UE) 2017/1938, prin monitorizarea reducerii cererii realizate pentru fiecare sector și a măsurilor adoptate pentru reducerea cererii,

Adoptată la ...,

Pentru Consiliu

Președintele

⁹ Regulamentul (CE) nr. 1099/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2008 privind statisticile în domeniul energiei (JO L 304, 14.11.2008, p. 1).